KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 26.01.2006
KOM(2006) 22 končno

POROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

o izvajanju Direktive Sveta 98/49/ES z dne 29. junija 1998 o zaščiti pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenih in samozaposlenih oseb, ki se gibljejo v Skupnosti

{SEK(2006) 82}

KAZALO

I. UVOD 3

II. PODROČJE UPORABE 4

III. UKREPI ZA ZAŠČITO POKOJNINSKIH PRAVIC DELAVCEV, KI SE GIBLJEJO ZNOTRAJ SKUPNOSTI 4

1. Enakost obravnave v zvezi z ohranitvijo pravic 4

2. Zagotavljanje čezmejnih plačil 5

3. Vključevanje napotenih delavcev v pokojninsko zavarovanje 6

a) Sprejeti ukrepi, ki omogočajo plačevanje prispevkov s strani ali v imenu napotenih delavcev, člen 6(1) 7

b) Oprostitev plačevanja prispevkov, člen 6(2) 7

4. Zagotavljanje informacij zavarovancem sistema pokojninskega zavarovanja 8

IV. SKLEPNE UGOTOVITVE IN RAZVOJ 9

I. UVOD

Sistemi dodatnega pokojninskega zavarovanja se v državah članicah razvijajo zelo neenakomerno. Danes, ko ima Evropska unija 25 držav članic, je področje pokojnin v Evropski uniji postalo še bolj raznoliko. To ne velja samo za sisteme obveznega pokojninskega zavarovanja, ampak tudi za sisteme dodatnega pokojninskega zavarovanja, zaradi česar je sisteme težko razvrstiti glede na običajno taksonomijo treh stebrov[1].

Izvajanje temeljnega načela prostega gibanja delavcev, ki je zapisano v Pogodbi ES, pomeni zaščito pokojninskih pravic, bodisi iz obveznega bodisi iz dodatnega pokojninskega zavarovanja, delavcev, ki se gibljejo na ozemlju Evropske unije. Medtem ko se z usklajevanjem pokojninskih sistemov socialne varnosti delavcem migrantom omogoča, da v celoti ohranijo svoje pridobljene pokojninske pravice, so ukrepi za izboljšanje zaščite pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja še vedno v začetni fazi. Splošno je priznano, da sistem usklajevanja iz Uredbe 1408/71/EGS in zlasti pravila za seštevanje glede sistemov obveznega pokojninskega zavarovanja načeloma niso primerni za sisteme dodatnega pokojninskega zavarovanja. Izjemna raznolikost takšnih sistemov znotraj in med državami članicami in dejstvo, da sistemi dodatnega pokojninskega zavarovanja pogosto ne izhajajo iz zakonodaje, ampak iz pobud zasebnega sektorja, uporabo podobnih pravilotežujeta. Tako Uredba 1408/71/EGS ne zajema večine sistemov dodatnega pokojninskega zavarovanja. Direktiva na področju dodatnega pokojninskega zavarovanja se je zdela kot ustrezen pravni instrument za zaščito pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja oseb, ki se gibljejo na ozemlju Evropske unije.

Svet je 29. junija 1998 sprejel Direktivo 98/49/ES („Direktiva“) o zaščiti pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenih in samozaposlenih oseb, ki se gibljejo v Skupnosti.[2] Države članice EU-15 so jo morale sprejeti do 25. julija 2001, nove države članice pa do 1. maja 2004. Ukrepi, ki jih je treba sprejeti v okviru te direktive, upoštevajo posebno naravo in značilnosti sistemov dodatnega pokojninskega zavarovanja. Z zagotovitvijo nekaterih pravic članom teh sistemov omejuje ovire v zvezi s prostim pretokom, ki so bile povzročene z izgubo vseh ali nekaterih pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zaradi odhoda na delo v drugo državo članico. Te pravice so podrobneje razložene v delu III.

V skladu s členom 10(3) Direktive to poročilo obravnava uporabo Direktive in po potrebi predlaga morebitne potrebne spremembe. Da bi dobili kar najbolj popoln pregled, je bil državam članicam in vladam Efte[3] poslan vprašalnik. Komisija se je posvetovala tudi s člani Pokojninskega foruma[4]. To poročilo v glavnem temelji na informacijah, ki so jih predložili vprašani. Treba je opozoriti, da so se informacije, ki so bile poslane Komisiji, bistveno razlikovale glede na vsebino in posamezne podrobnosti. Vsebina poročila odraža stanje v državah članicah septembra 2004.

---

1 Kot je med drugim opisano v Sporočilu Komisije z dne 11. maja 1999 „K enotnemu trgu za dodatno pokojninsko zavarovanje – Rezultati posvetovanj o Zeleni knjigi o dodatnih pokojninah na enotnem trgu“ (COM(99) 134 konč.).

2 UL L 209, 25.7.1998, str. 46.

3 Odgovorila je samo Norveška.

4 Pokojninski forum je odbor na področju dodatnih pokojnin, ki vključuje države članice, socialne partnerice in ustrezne evropske federacije. Uradno je bil ustanovljen s Sklepom Komisije C(2001) 1775 z dne 9. julija 2001. Odgovore so poslale naslednje sodelujoče organizacije: AIM, EAPSPI in EFRP. Nekatere nacionalne organizacije so individualno odgovorile na vprašalnik.

II. PODROČJE UPORABE

V okviru Direktive pomeni sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja kateri koli sistem poklicnega zavarovanja, oblikovanega v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso, ali kolektivne ali druge primerljive pogodbe za zagotavljanje dodatne pokojnine za zaposlene ali samozaposlene osebe, ne glede na to, ali so takšni sistemi obvezni ali prostovoljni. Direktiva iz svojega področja uporabe izključuje tiste sisteme, ki jih zajema pojem „zakonodaja“, kakor je opredeljen v prvem pododstavku člena 1(j) Uredbe 1408/71/EGS, ali o katerem država članica da izjavo skladno z navedenim členom.

Razpredelnica 1 „Materialno področje uporabe“ v Prilogi I v delovnem dokumentu osebja Komisije, priloženega Poročilu o izvajanju Direktive Sveta 98/49/ES z dne 29. junija 1998 o zaščiti pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenih in samozaposlenih oseb, ki se gibljejo v Skupnosti, podaja kratek pregled sistemov dodatnega pokojninskega zavarovanja v državah članicah, za katere velja ta direktiva. Če obstajajo sistemi dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki jih izjemoma zajema Uredba 1408/71/EGS, je to navedeno v razpredelnici. Vse dodatne informacije v tem poročilu v zvezi z izvedbenimi ukrepi držav članic se nanašajo na sisteme dodatnega pokojninskega zavarovanja, navedene v tej razpredelnici. Treba je poudariti, da ta razpredelnica zaradi zapletenosti in velike raznolikosti sistemov dodatnega pokojninskega zavarovanja ni popolna.

Direktiva se uporablja ne glede na to, ali sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja temelji na kapitalskem sistemu, „pay-as-you-go“ sistemu ali rezervacijah. Večina sistemov dodatnega pokojninskega zavarovanja deluje na osnovi kapitalskega sistema – poenostavljeno to pomeni, da „skladi“, ki so ločeni od delodajalca, prejmejo prispevke, jih naložijo in izplačajo pravice. Vendar obstajajo drugi sistemi, ki se financirajo preko „pay-as-go“ sistema, ali se kombinirajo s pristopom kapitalskega sistema in rezervacij. Glede na odgovore na vprašalnik lahko najdemo sisteme dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki temeljijo na zadnji obliki financiranja, tj. oblikovanju rezervacij, da se zajamči pokojninske obljube, v skoraj polovici držav članic: Avstriji, Belgiji, Danski, Nemčiji, Italiji, Luksemburgu, Portugalski, Španiji, Švedski ter Združenem kraljestvu in Norveški.

Poleg tega se Direktiva uporablja ne samo za starostno pokojnino, ampak tudi, kjer je to predvideno, za invalidsko in vdovsko oziroma družinsko pokojnino. V vseh državah članicah, kjer pravice preživelih članov predstavljajo biometrično nevarnost, so zakonci in otroci potencialni preživeli člani. To izhaja iz izrecne navedbe ali iz uporabe splošnih izrazov, kot na primer zakonski dediči ali pravni nasledniki, ki se lahko nanašajo tudi na zakonce in otroke.

III. UKREPI ZA ZAŠČITO POKOJNINSKIH PRAVIC DELAVCEV, KI SE GIBLJEJO ZNOTRAJ SKUPNOSTI

1. Enakost obravnave v zvezi z ohranitvijo pravic

Člen 4 Direktive določa, da je treba, kadar se delavec, ki si je pridobil pravice v okviru sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja v eni državi članici, preseli v drugo državo članico, te pravice ohraniti v enaki meri kakor to velja za delavce, ki so prenehali delati, vendar ostanejo v isti zadevni državi članici.

Namen tega člena je zagotoviti, da osebe, ki se preselijo iz ene države članice v drugo, ne bi bile v slabšem položaju kot osebe, ki se jim izteče delovno razmerje, vendar ostanejo v isti

državi članici. Z določitvijo tega načela člen 4 zagotavlja, kar zadeva ohranitev že pridobljenih pravic, minimalne standarde za enako standardno obravnavanje nacionalnih in čezmejnih primerov.

Po mnenju nekaterih držav članic ni bilo potrebno sprejeti posebnih ukrepov za uskladitev s tem členom. Razlog, ki so ga vlade držav članic pri tem največkrat navedle, je, da obstoječi pravni okviri ali kolektivne pogodbe, ki urejajo ohranitev pridobljenih pravic, ne razlikujejo med delavci, ki ostanejo v isti državi članici, in delavci, ki se preselijo v drugo državo članico.

Številne države članice so kljub temu uvedle posebne predpise z namenom zagotovitve, da se enaka načela ohranitve pridobljenih pokojninskih pravic uporabljajo na enak način, če se zavarovanec preseli v drugo državo članico. Tovrstne posebne določbe lahko najdemo v zakonodaji Francije, Nemčije, Grčije[5], Irske, Latvije, Luksemburga, Nizozemske, Poljske, Portugalske, Združenega kraljestva in Norveške. Med temi državami se uporabljata dve vrsti pravnih metod: medtem ko so se Francija, Irska in Združeno kraljestvo odločili za izvajanje prepovedi na osnovi različnih pravil, so druge zgoraj navedene države članice raje zagotovile enako obravnavanje s pomočjo konstruktivnih pravil[6]. Po navedbah estonskih organov oblasti je Estonija uporabila Direktivo 98/49/ES v zvezi z obveznim sistemom pokojninskega zavarovanja po naložbenem sistemu, s tem, da je Direktivo izvedla z zakonom o pokojninah po naložbenem sistemu[7].

Zdi se, da je imela Direktiva v tej fazi le omejen učinek in ni povzročila dejanskih sprememb v praksi, saj so države članice navedle, da je bila nediskriminatorna obravnava v tem okviru predvidena že pred Direktivo. Za ustrezne ukrepe v nacionalnih zakonodajah glej Prilogo 1 – Razpredelnica 2 „Enaka ohranitev“ v delovnem dokumentu osebja Komisije, priloženega Poročilu o izvajanju Direktive Sveta 98/49/ES z dne 29. junija 1998 o zaščiti pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenih in samozaposlenih oseb, ki se gibljejo v Skupnosti.

2. Zagotavljanje čezmejnih plačil

V skladu s členom 5 Direktive države članice zagotovijo, da se pravice iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zavarovancev, nekdanjih zavarovancev in drugih upravičencev izplačujejo tudi v vseh državah članicah brez dodatnih davkov ali transakcijskih stroškov, ki bi se lahko zaračunali. Izplačilo pokojninskih pravic po vsej Evropi je bistven predpogoj za dokončno uresničitev načel prostega pretoka delavcev in kapitala.

Več držav članic (Finska, Francija, Grčija, Irska, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Norveška, Portugalska, Slovenija in Združeno kraljestvo) in Norveška je v svoji zakonodaji sprejelo

---

[5] Grška zakonodaja je bila dokončno sprejeta 3. novembra 2004 (Predsedniška uredba 227/2004, ki je bila objavljena v UL št. 212 z dne 5. novembra 2004).

[6] Primer je portugalska izvedbena zakonodaja, ki navaja: „Delavci, ki so vključeni v sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja, vendar prispevkov v ta sistem ne plačujejo več zaradi preselitve iz ene države članice v drugo, ohranijo pridobljene pokojninske pravice iz tega sistema pod enakimi pogoji, ki veljajo za zavarovance, ki prispevkov ne plačujejo več, vendar so ostali na ozemlju države članice. 2.1. Določbe iz (1) se uporabljajo tudi za druge upravičence do zadevnega sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja.

[7] Odgovor estonskih organov oblasti z dne 1. 8. 2005. Službe Komisije trenutno ocenjujejo estonski sistem pokojninskega zavarovanja po naložbenem sistemu.

poseben ukrep, ki določa, da se pokojninske pravice izplačujejo upravičenim osebam, ki so se preselile v drugo državo članico[8].

Ta ukrep je bila sprejet že pred Direktivo za razliko od ostalih, ki so navedeni zgoraj. Ciper in Španija nista sprejela posebnih ukrepov za izvedbo te direktive, ampak bolj splošno zakonodajo, ki določa, da mora pretok kapitala in plačila med osebami s stalnim prebivališčem v eni državi članici in osebami s stalnim prebivališčem v drugi državi članici potekati brez kakršnih koli omejitev.

Če ni bil sprejet noben pravni ukrep, so države članice navedle, da so njihove pravne določbe ali kolektivne pogodbe že usklajene s pogoji iz člena 5. Po mnenju večine izmed teh držav je to posledica dejstva, da njihova obstoječa zakonodaja glede plačil ni razlikovala med zavarovanci, ki ostanejo v državi in tistimi, ki se preselijo v drugo državo članico. Druge države so navedle, da ni nobene potrebe po sprejetju izrecnih ukrepov, saj njihove zakonodaje ne vsebujejo določb, ki bi ovirale prost pretok kapitala v zvezi s čezmejnimi plačili, izvršenimi v okviru sistemov dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Podobno kot člen 4 se zdi, da ta člen ni povzročil bistvenih sprememb v praksi držav članic. Celo države članice, ki so sprejele posebne ukrepe, v poročilu niso navedle, da bi pred tem obstajala drugačna praksa. To kaže, da so se izplačila pravic brez omejitev (nekdanjim) zavarovancem, ki prebivajo v drugi državi članici, zagotovila brez težav, ne glede na vrsto sistema pokojninskega zavarovanja.

Za ustrezne ukrepe v nacionalnih zakonodajah glej Prilogo 1 – Razpredelnica 3 „Čezmejna plačila“ v delovnem dokumentu osebja Komisije, priloženega Poročilu o izvajanju Direktive Sveta 98/49/ES z dne 29. junija 1998 o zaščiti pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenih in samozaposlenih oseb, ki se gibljejo v Skupnosti.

3. Vključevanje napotenih delavcev v pokojninsko zavarovanje

Člen 6 se nanaša na napotene delavce v smislu Uredbe 1408/71/EGS. Napoteni delavec je delavec, ki ga njegov delodajalec začasno pošlje v državo članico, ki ni država, v kateri je običajno zaposlen. Najdaljše obdobje napotitve na delo je 12 mesecev in se lahko izjemoma podaljša do največ 24 mesecev. Med celotnim obdobjem napotitve na delo obstaja med podjetjem, ki izvede napotitev, in napotenim delavcem neposredna povezava.

Delavec, ki je za svojega delodajalca pripravljen delati v tujini, upravičeno pričakuje, da ne bo utrpel izgub, kar zadeva njegove pravice iz dodatnega pokojninskega zavarovanja. Če med bivanjem v tujini izbere nov sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja – pod pogojem, da sistem obstaja – lahko utrpi znantno finančno izgubo. Lahko se na primer zgodi, da delavec med obdobjem napotitve ne pridobi nobenih pravic, ker ne izpolnjuje zahtev glede obdobja do prenosa pravic, ki se uporablja v zadevni državi. Ravno tako se težave lahko pojavijo, če nov sistem ni skladen z nekdanjim sistemom. Težko je na primer izračunati ustrezne potrebe v

---

[8] Naslednje besedilo finskega zakona o zavarovanju po naložbenem sistemu je primer takšne posebne določbe:
„Dodatni pokojninski prejemki za osebe, ki so vključene v sklad, ali za druge zavarovance, ki so ali so bili vključeni v sistem dodatnih pokojninskih prejemkov, se izplačujejo tudi v druge države članice Evropskega gospodarskega prostora pod enakimi pogoji kot na Finskem. Razen če ni v pravilnikih skladov drugače določeno, se lahko dodatni pokojninski prejemki izplačujejo tudi v države, ki ne spadajo v Evropski gospodarski prostor.“

primeru zamenjave sistema z določenimi pokojninami s programom z določenimi prispevki. Tem težavam se lahko izognemo s pomočjo vključevanja v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja, kar pomeni, da delavec med obdobjem napotitve na delo ostane v svojem prvotnem sistemu pokojninskega zavarovanja matične države. Člen 6 zato omogoča vključevanje v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja in sicer tako, da se mora delodajalcem in napotenim delavcem omogočiti, da prispevke med obdobjem napotitve na delo v drugi državi članici še naprej plačujejo v sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja matične države. Če se prispevki še vedno plačujejo, morajo države članice zagotoviti, da so napoteni delavci in delodajalci oproščeni vsake obveznosti plačevanja v drugi državi članici.

a) Sprejeti ukrepi, ki omogočajo plačevanje prispevkov s strani ali v imenu napotenih delavcev, člen 6(1)

Nekatere države članice so sporočile, da ni potrebno sprejeti posebnih ukrepov, ki bi omogočali nadaljevanje plačevanja prispevkov med obdobjem napotitve na delo. Države članice na splošno menijo, da se pri napotitvi na delo pogodbe in kolektivne pogodbe v zvezi z ureditvijo dodatnega pokojninskega zavarovanja v matični državi članici še naprej uporabljajo za vse stranke. Zato se po mnenju večine izmed teh držav prispevki s strani in v imenu napotenih delavcev plačujejo kot običajno v skladu z določbami, ki urejajo plačila prispevkov. Poleg tega zatrjujejo, da usklajenost s členom 6(1) izhaja iz odsotnosti predpisov, ki prepovedujejo plačevanje prispevkov v sisteme dodatnega pokojninskega zavarovanja med obdobjem napotitve na delo.

Kljub temi so nekatere države članice sprejele posebne ukrepe, da bi zagotovile nadaljevanje plačevanja med obdobjem napotitve na delo. Takšni ukrepI so bili sprejeti v Franciji, Grčiji, Luksemburgu, Malti, Nizozemski, Norveški, Portugalski, Švedski, Združenem kraljestvu in Norveški.

Medtem ko je treba v Grčiji pravico za plačevanje prispevkov uveljaviti v tridesetih dneh od prejetja obvestila o napotitvi delavca na delo, v drugih zgoraj navedenih državah ni nobenih posebnih omejitev v zvezi z uveljavljanjem te pravice. Določbe Luksemburga in Švedske določajo, da se plačevanje ne samo lahko nadaljuje, ampak ga je celo treba nadaljevati med obdobjem napotitve na delo.

b) Oprostitev plačevanja prispevkov, člen 6(2)

Ta zahteva zadeva države članice s sistemi dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki so obvezni. Tako kot sistem obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja na splošno ali obvezna vključitev nekaterih sektorjev v pokojninsko zavarovanje lahko takšni sistemi ovirajo načelo oprostitve plačevanja prispevkov v sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja v drugi državi članici. Tako mora v teh primerih država članica gostiteljica zagotoviti, da napoteni delavci in njihovi delodajalci niso vključeni v sistem obveznega dodatnega zavarovanja.

Nekatere države članice so navedle, da jim za uveljavitev člena 6(2) ni bilo treba sprejeti posebnih ukrepov. Države članice so to utemeljevale v glavnem s tem, da na splošno ni nobenih sistemov obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja in da zakonodaja, ki bi pogojevala obvezno vključitev v sistem pokojninskega zavarovanja, ne obstaja.

Druge države članice so kljub temu sprejele posebne ukrepe. Nizozemska zakonodaja na primer določa, da če se med obdobjem napotitve na delo na Nizozemsko plačevanje

prispevkov nadaljuje v drugi državi članici, sta napoteni delavec in njegov delodajalec oproščena obveznosti plačevanja prispevkov na Nizozemskem. Belgija, Danska, Francija, Švedska (slednja le delno) in Norveška imajo podobne določbe.

Grčija, Luksemburg, Malta in Portugalska so prav tako sprejele posebne ukrepe v zvezi s tem vprašanjem, vendar z drugačnega vidika. Grška zakonodaja na primer določa, da sta napoteni delavec in, kjer je to predvideno, njegov delodajalec oproščena vsake obveznosti plačevanja v sisteme obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja v drugi državi članici. Luksemburg, Malta in Portugalska so sprejeli skoraj enake določbe v zvezi s tem. Službe Komisije menijo, da tovrstna ureditev morda ne ustreza izvajanju člena 6(2), saj je vprašljivo, ali se ta določba lahko zakonito izvaja v državah članicah, v katere je bil delavec napoten.

Če bo delavec delal za svojega delodajalca v tujini le za krajši čas, mora vedeti, kaj se bo v tem času dogajalo z njegovimi pravicami dodatnega pokojninskega zavarovanja. Delavca in njegovega delodajalca zanimata preprost postopek brez povzročanja dodatnih stroškov in zapletenih upravnih ukrepov. Z vključitvijo v sistem čezmejnega pokojninskega zavarovanja imajo na voljo mehanizem, ki jim to omogoča. Tak mehanizem koristi še zlasti zaposlenim pri multinacionalnih družbah, ki so lahko v času svojih karier večkrat napoteni na delo. Če ni bilo pravne možnosti za vključitev v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja, je bila možnost za nadaljevanje plačevanja prispevkov odvisna od formulacije zadevnih pogodb. S kodifikacijo te pravice sta delavec in delodajalec v tem pogledu pridobila pravno varnost, kar je bistvenega pomena za načrtovanje napotitev na delo .

Za ustrezne ukrepe v nacionalnih zakonodajah glej Prilogo 1 – Razpredelnica 4 „Čezmejno vključevanje napotenih delavcev v sistem pokojninskega zavarovanja“ v delovnem dokumentu osebja Komisije, priloženega Poročilu o izvajanju Direktive Sveta 98/49/ES z dne 29. junija 1998 o zaščiti pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenih in samozaposlenih oseb, ki se gibljejo v Skupnosti.

4. Zagotavljanje informacij zavarovancem sistema pokojninskega zavarovanja

V skladu s členom 7 Direktive države članice sprejmejo ukrepe, s katerimi zagotovijo, da delodajalci, upravitelji in druge osebe, pooblaščene za upravljanje sistemov dodatnega pokojninskega zavarovanja, mobilnim delavcem zagotovijo ustrezne informacije v zvezi z njihovimi pokojninskimi pravicami in možnostmi, ki jim jih sistem omogoča, če se preselijo v drugo državo članico. Informacije morajo vsaj ustrezati tistim za zavarovance, ki še naprej bivajo v matični državi, vendar prispevkov ne plačujejo več.

Dodatne pokojnine, zlasti v državah članicah s sistemi dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki zagotavljajo visoko raven pravic, predstavljajo pomemben del ustrezne zaščite prihodkov v starostni dobi. Zato je povsem običajno, da želijo osebe, ki nameravajo delati v drugi državi članici, jasno vedeti, še preden se dokončno odločijo, kako bo to vplivalo na njihove pridobljene pokojninske pravice. Zato so ustrezne informacije na tem področju nujno potrebne.

Nekatere države članice so se sklicevale na to zadnjo minimalno zahtevo in navedle, da ni bil sprejet noben poseben ukrep v zvezi z informacijami za zavarovance. V tem smislu se trdi, da je obseg informacij usklajen z vsebino Direktive in je za vse zavarovance identičen, ne glede na to, ali ostanejo v svoji matični državi članici ali pa se preselijo v drugo državo članico.

Kljub temu je osem držav (Grčija, Portugalska, Malta, Nizozemska, Irska, Latvija, Luksemburg in Norveška) v tej zvezi sprejelo izrecna pravila. Zelo je pomembno, da so delavci, preden odidejo na delo v drugo državo članico, o tem primerno obveščeni, zlasti v zvezi z izbirami in možnostmi, ki so jim na voljo. V zvezi s tem je v nekaterih državah članicah Direktiva omogočila razširitev pravic glede informacij. Vendar se je večina držav sklicevala na svoje že obstoječe zahteve glede informacij, ki so obstajale že pred Direktivo.

Za ustrezne ukrepe v nacionalnih zakonodajah glej Prilogo 1 – Razpredelnica 5 „Zagotavljanje informacij zavarovancem sistema pokojninskega zavarovanja“ v delovnem dokumentu osebja Komisije, priloženega Poročilu o izvajanju Direktive Sveta 98/49/ES z dne 29. junija 1998 o zaščiti pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenih in samozaposlenih oseb, ki se gibljejo v Skupnosti.

IV. SKLEPNE UGOTOVITVE IN RAZVOJ

Vsaj kar zadeva prva dva ukrepa za zaščito pokojninskih pravic – enako ohranitev in čezmejna plačila – analiza odgovorov držav članic kaže, da so bile po mnenju nekaterih držav članic te pravice zadovoljivo zagotovljene že pred začetkom veljavnosti Direktive. Vendar pa bo kodifikacija teh pravic s pomočjo Direktive zagotovila večjo pravno varnost in pomagala delavcem, ki razmišljajo o tem, ali bi šli v tujino. Poleg tega je z vključitvijo teh načel v zakonodajo EU zagotovljeno, da se mobilni delavec ne bo znašel v situaciji, ki ni urejena v skladu s standardi na ravni EU.

Pravice iz člena 6 niso namenjene samo povečanju pravne varnosti, ampak tudi zagotovitvi enostavnega postopka, da se zavarovancu omogoči nadgraditev njegovih pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja v času obdobja njegove napotitve na delo. Zato je namen člena 6, ki omogoča vključevanje v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja, zagotovitev ustrezne zaščite za delavce, ki so začasno napoteni v drugo državo članico. Ravno tako je pomembno, da to čezmejno vključevanje ne izgubi na privlačnosti, ker mora delodajalec ali njegov delavec plačevati prispevke v sistem obveznega pokojninskega zavarovanja v državi članici, kamor je bil delavec napoten. Zato se lahko pospeševanje vključevanja napotenih delavcev v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja šteje za pomemben korak pri pospeševanju mobilnosti delavcev na področju kratkoročne napotitve na delo v smislu Uredbe 1408/71/EGS.

Kar zadeva zagotavljanje informacij zavarovancem, je bil učinek Direktive na uredbe držav članic v zvezi z informacijami precejšen, četudi je večina obstoječih pravil že zahtevala minimalno raven obveščanja, kot je določeno v členu 7.

Sistemi dodatnega pokojninskega zavarovanja v vseh državah članicah še niso postali pomemben del nacionalnega sistema pokojninskega zavarovanja. Vendar je mnogo držav, kot je pokazalo skupno strateško poročilo o primernih in vzdržnih pokojninah[9], pred nedavnim izvedlo strukturne reforme pokojninskih sistemov, ki vplivajo na zasnovo sistemov dodatnega pokojninskega zavarovanja. Pogosta posledica teh reform je čedalje večji pomen, ki ga imajo dodatne pokojnine pri zagotavljanju ustrezne zaščite prihodkov v starostni dobi državljanov

[9] Skupno strateško poročilo Komisije in Sveta o primernih in vzdržnih pokojninah, kakor ga je odobril Svet 6. marca (Zaposlovanje, socialna politika, zdravje in potrošniške zadeve) in 7. marca 2003 (Gospodarske in finančne zadeve) kot prispevek k zasedanju Evropskega sveta 20. in 21. marca 2003, strani 8–9, Ref. št. Sveta 6527/2/03/REV 2.

Evropske unije. Zato je zelo pomembno, da se pravice iz dodatnega pokojninskega zavarovanja delavca, ki uresničuje svojo pravico do bivanja in dela v drugi državi članici, ustrezno zaščitijo.

Po sprejetju te direktive so nadaljnji pravni ukrepi na ravni EU pripomogli h krepitvi uresničevanja pravice do prostega pretoka delavcev.

Čezmejna plačila

Prvi ukrep zadeva zagotavljanje čezmejnih plačil brez dodatnih davkov ali transakcijskih stroškov, ki bi se lahko zaračunali. Na mobilnost delavcev lahko vplivata ne samo neizplačevanje, ampak tudi davčne olajšave na prenos izplačila, preden se izplačilo izvrši v drugi državi. Uredba (ES) št. 2560/2001 z dne 19. decembra 2001 o čezmejnih plačilih v evrih prispeva k znižanju teh stroškov.

Vključevanje v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja

Na področju vključevanja v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja predstavlja sprejetje Direktive 2003/41/ES z dne 3. junija 2003 o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje („Direktiva IORP“, znana tudi kot „Direktiva o pokojninskih skladih“) nadaljnji pravni ukrep na ravni EU. Vzajemno priznavanje nadzora institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje pokojninskih skladov (Institutions for occupational retirement provision – IORPs), uvedeno z Direktivo, je bilo osnovni pogoj, ki je omogočil čezmejno delovanje teh institucij in s tem odprl možnosti za vključevanje v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja. S pomočjo teh določb Direktiva IORP znatno spodbuja čezmejno mobilnost. Prednost vključevanja v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja je, da lahko delavec ostane v istem sistemu pokojninskega zavarovanja, medtem ko odide na delo v drugo državo članico, tako da ne pride do nobene spremembe v zvezi s sistemom pokojninskega zavarovanja.

Pobuda Komisije na področju obdavčevanja pokojnin za odpravo vseh davčnih predpisov, ki diskriminirajo tuje pokojninske sklade, si prizadeva za pospeševanje vključevanja v čezmejni sistem pokojninskega zavarovanja. V Sporočilu (COM(2001) 214) je Komisija napovedala, da bo spremljala nacionalne davčne predpise, ki ovirajo čezmejno udeležbo v pokojninskih sistemih, in sprejela potrebne ukrepe za zagotovitev učinkovite skladnosti s Pogodbo. Zato je Komisija v skladu s členom 226 Pogodbe o ES proti nekaterim državam članicam sprožila postopek za ugotavljanje kršitev[10].

Zahteve glede informacij

Na področju glede informacij so bili v okviru Direktive IORP tako sprejeti nadaljnji ukrepi. Direktiva je naredila korak naprej s tem, da je od institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje zahtevala, da svojim zavarovancem in upravičencem zagotovijo vrsto informacij, ki zadevajo njihove pravice. Ker pa obseg uporabe Direktive IORP ni identičen obsegu te direktive, se te določbe ne nanašajo na vse ponudnike dodatnega pokojninskega zavarovanja.

[10] Več informacij je na voljo na: http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/personal_tax/pensions/index_en.htm

Obeti za prihodnost

Nobena vlada ni sporočila, da diskriminacija v zvezi z domačimi in čezmejnimi primeri še obstaja, ali da je uresničevanje pravic glede napotitve delavcev na delo v državo članico v praksi ovirano. To prav tako skoraj brez izjeme velja za odgovore članov Pokojninskega foruma. Samo en član je navedel, da obstajajo težave v zvezi s praktično uporabo Direktive. Član je denimo navedel, da obstajajo težave v zvezi z uresničevanjem pravic do nadaljevanja plačevanja v sistem pokojninskega zavarovanja med obdobjem napotitve na delo.

Če se je že poročalo o ovirah, s katerimi se soočajo delavci v zvezi s tem, so vlade in člani Pokojninskega foruma največkrat navedli težave, nastale zaradi različnih davčnih sistemov in predpisov glede pogojev za pridobitev pravic. Slednje se nanaša na kar pogosto imenujemo „prenosljivost“ pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja, tj. možnost pridobitve in ohranitve pokojninskih pravic v primeru poklicne mobilnosti. V drugih primerih morebitna težava ni v pridobivanju, ampak v terjanju pravic v praksi.

Kljub temu pa ta direktiva ne obravnava teh ovir za mobilnost. Zato ovire za prost pretok delavcev na področju dodatnih pokojninskih zavarovanj še vedno obstajajo. Sama Direktiva izraža to stališče z navedbo, da je Direktiva le prvi ukrep (glej uvodno izjavo 4) in samo „pripomore“ k odpravi ovir za prost pretok (glej uvodno izjavo (7) in člen 1).

Komisija je priznala, da lahko nezadostna prenosljivost pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja ustvari pomembne ovire za mobilnost delavcev in posledično za prost pretok delavcev, ki je ena izmed temeljnih pravic, zapisanih v Pogodbi.

Komisija se je dvakrat posvetovala s socialnimi partnerji, nazadnje septembra 2003 (SEC(2003) 916). S tem sporočilom je začela drugo fazo posvetovanj s socialnimi partnerji v zvezi z ukrepi za izboljšanje prenosljivosti pravic iz poklicnega pokojninskega zavarovanja in predlaga pogajanja za celotni evropski okvir na tem področju. Glede na to, da imajo socialni partnerji različna mnenja v zvezi s potrebo po začetku pogajanj, Komisija je 20. oktobra 2005 predstavila predlog direktive o izboljšanju pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja[11].

[11] (COM(2005) 507 konč. z dne 20.10.2005). Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o izboljšanju pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja.